

A Fővárosi Ítéltábla a Havasi és Karczub Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Karczub Péter ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Gyulay Emese jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2014. február 18. napján meghozott, 36.P.23.858/2012/26. számú ítélete ellen, a felperes részéről 27. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 840.000 (nyolcszáznegyvenezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresete szerint 200.000 forint vagyoni és 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, és ezek után 2010. november 8-tól késedelmi kamat, továbbá ugyancsak 2010. november 8-tól kezdődően véghatáridő nélkül havi 25.000 forint költségpótló járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Előadta, hogy 2010. november 8-án gépjármű utasaként közlekedési balesetben koponyatörést szenvedett, melynek következtében homloka és szemürege deformálódott, látása megromlott. Az alperes a károkozó felelősségbiztosítója. A biztosító felhívására 2011. január 15-én kárát 500.000 forintban jelölte meg. Az orvosszakértői vizsgálatot követően 2011. június 22-én kelt egyezségi ajánlatában az alperes nem vagyoni, a lejárt és jövőben felmerülő vagyoni kárainak, és költségeinek megváltásaként ennek az összegnek a megfizetését vállalta azzal, hogy az a kamatot is magában foglalja. Az egyezségi megállapodást aláírta és az alperesnek visszaküldte. A kártérítés 2011. július 7-én történt átutalását követően az alperes kérelmére 2011. augusztus 1-jén írásban úgy nyilatkozott, hogy a megfizetett kárösszegnek a káreseménnyel összefüggő értékarányosságáról

meggyőződött, tévedésben, megtévesztésben nem volt, az egyezség megtámadásáról lemond.

Állította, hogy belátási képessége hiányzott, a baleseti eredetű agysérülése miatt ugyanis a kárigényének beterjesztése és az egyezség elfogadása idején nem volt olyan állapotban, hogy felismerje annak tartalmát. Hivatkozott arra, hogy az egyezség nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. Az általa kért kártérítés elfogadása esetén a jövőbeni igényekről való lemondást tartalmazó egyezség megkötésének oka ugyanis csak az lehetett, hogy az alperes tisztában volt azzal, hogy nem merítette ki kártérítési jogát. Az egyezséget tévedés, megtévesztés, illetve feltűnő értékaránytalanság címén is támadta. Állította, hogy saját egészségi állapotával nem volt tisztában, alperes ezzel szemben tudta, hogy sérülése maradandó, állapota pedig tovább romolhat. Jogban járatlanként arról sem volt tudomása, hogy a biztosító köteles a balesettel összefüggésben keletkezett valamennyi kárt megtéríteni. Az alperes a téríthető károkról, a felajánlott kárösszeg meghatározásának szempontjairól sem tájékoztatta, és az általa használt jogi kifejezéseket sem magyarázta meg. Semmilyen engedményt nem tett, ennek következtében az egyezség Ptk. 240. § (3) bekezdésében meghatározott eleme is hiányzik. Továbbá hivatkozott arra, hogy a lemondó nyilatkozatát két tanú nem írta alá, ezért az a Ptk. 217. § (1) bekezdése szerint semmis.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a semmiség Ptk. 17. § (3) bekezdésében szabályozott feltétele nem áll fenn. A felperes szakszerű kárbejelentést tett, melyben maga jelölte meg kárának összegét, az egyezségi ajánlat pedig tartalmilag a kérelemmel megegyezett. Álláspontja szerint a Ptk. 236. § (4) bekezdése értelmében a felperes megtámadási joga megszűnt azzal, hogy az egyezséget utólag megerősítette. Kártérítés esetén a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékaránytalansága nem értelmezhető, az egyezség ezen az alapon nem támadható. Utalt arra is, hogy szakértője a felperes állapotában mérsékelt javulást prognosztizált. Kiemelte, hogy a megállapodásban kifejezetten rögzítették, hogy a felperes egészségi állapotát bizonytalan kérdésnek tekintik. A felperes a kárigénye megfogalmazásakor tisztában volt sérülései maradandóságával és esztétikai kárával. Az orvosszakértő szerint a bejelentett kárigény reális. A kifizetett összeg pedig fedezi a felperes balesettel összefüggésben keletkezett kárait.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A kirendelt igazságügyi elmeorvos szakvéleménye alapján bizonyítatlannak találta a felperes azon állítását, hogy belátási képessége az egyezség aláírásakor, illetve annak megerősítésekor hiányzott. Megállapította tehát, hogy érvényes nyilatkozata folytán a felperes megtámadási joga a Ptk. 236. § (4) bekezdése értelmében megszűnt, a feleket köti a közöttük létrejött egyezség. Kifejtette, a felperes perbeli magatartása a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdését sérti. A Ptk. 240. § (4) bekezdése nem teszi lehetővé tévedés címén az egyezség utólagos megtámadását a kár mértékének bizonyossá válása esetén. Kiemelte, hogy a felperes maga jelölte meg kárigényének nagyságát, és az alperes orvosszakértőjével csupán ellenőriztette annak indokoltságát, így nem volt abban a helyzetben, hogy neki tévedést okozzon. A jogi kérdésben való tévedés

címén való megtámadásnak a Ptk. 210. § (2) bekezdésében meghatározott feltételei hiányoznak. A megtévesztés megállapítását pedig kizárta a felek egymáshoz intézett leveleinek tartalma, illetve az a körülmény, hogy egymással kizárólag írásban tárgyaltak. Rámutatott, hogy a szerződésen kívül okozott károk megtérítésére kötött egyezség a Ptk. 201. § (2) bekezdése alapján nem támadható. A felperesnek az orvosszakértői vizsgálatot követően is módja lett volna kárigényének felemelésére, illetve az egyezségi ajánlat visszautasítására, vagy, hogy jogi képviselőhöz forduljon. A balesettől az egyezség aláírásáig eltelt idő pedig elegendő volt ahhoz, hogy átlássa a bekövetkezett kára mértékét.

Álláspontja szerint a kirendelt szakértő a felperes vizsgálata és a rendelkezésére bocsátott orvosi adatok alapján megalapozott véleményt adott, amit a 2013. augusztus 29-i ultrahang lelet alapján ki is egészített. Szakvéleményét az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 14. számú módszertani levelének megfelelően készítette el. A Pp. 182. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában ezért mellőzte a felperes új szakértő kirendelésére vonatkozó indítványát.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan a keresete szerinti megváltoztatását emellett annak megállapítását kérte, hogy az egyezség legalább részben érvénytelen, mert az nem terjed ki a megkötésének időpontjában még be nem következett károkra.

A hatályon kívül helyezésre irányuló indítványát azzal indokolta, hogy kárigényének tárgyában érdemi eljárás még nem folyt. Fenntartotta azon álláspontját is, hogy a perben beszerzett szakvélemény aggályos. Értelmi szintjének a tévedés, megtévesztés megítéléséhez szükséges felmérése ugyanis nem történt meg. Nem tisztázott, hogy egészségesen egyáltalán képes lett volna-e felmérni a helyzetét, a kárrendezési eljárás jelentőségét. A kirendelt szakértő annak ellenére nem határozta meg eredeti IQ-ját, hogy már a baleset előtt is csökkent értelmi képességű volt. Véleménye szubjektív és - vizsgálati eredmények hiányában - nem ellenőrizhető. Figyelemmel arra, hogy a szakvéleménnyel kapcsolatos kifogásai nem kerültek kivizsgálásra, a szakvéleményre alapított ítélet jogszabálysértő.

Sérlemelte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében nem adta indokát annak, hogy az egyezség miért nem ütközik a jóerkölcsbe. Kifejtette, a semmisség a megtámadási jogának megszűnése esetén is vizsgálható. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy szükségtelen volt előzetes joglemondáshoz kötni a kártérítés kifizetését. Ennek kizárólagos oka az volt, hogy ellehetetlenítse a további igényérvényesítését. A biztosító ugyanis a gyakorlatából nyilvánvalóan tudta, hogy a vagyoni és nem vagyoni kárának teljes körű rendezésére ennél jóval többet kellene fizetnie.

Kifogásolta, hogy a bíróság nem értékelte, kísérelvelevelében az alperes a kifizetés megtörténtének nyugtázását kérte, a joglemondás következményeiről azonban nem tájékoztatta. Álláspontja szerint a joglemondás nem eredményezte a megtámadási jogának megszűnését, mert azt anélkül tette, hogy a megtámadási jogáról tudott volna. Kiemelte, hogy az egyezség megtámadásának alapja nem a kárösszegben való tévedése. Az egyezség megkötésekor a felek között nem volt vitás vagy bizonytalan kérdés. A biztosítótól kért kártérítést ugyanis megkapta, a további kárigényének megalapozottsága viszont még bizonyításra vár. Hangsúlyozta,

kártérítési eljárásoknál sem kizárt a feltűnő értékaránytalanság. Az egyezség szövege is tartalmazza az értékarányos kifejezést. Ilyen esetben az vizsgálendő, hogy a nyújtott pénzbeli kártérítés a károsult baleset előtti egészségi állapothoz képest megfelelő mértékű-e.

Mindezek miatt fenntartotta, hogy megállapodásuk nem egyezség, mert az alperes nem mondott le semmiről. Figyelemmel arra, hogy közöttük nem volt vitás kérdés, a kifizetéshez nem lett volna szükség joglemondásra. Az egyezség jogi fogalmait az alperes nem magyarázta el. A kifizetett kártérítés aránytalanul alacsony. Továbbá az alperes nem tájékoztatta arról, hogy a kifizetés utáni nyilatkozatnak mi a jogi értelme.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetései is helytállóak. Az orvosszakértő véleménye a szakmai szabályoknak megfelelt, eszerint a felperes belátási képessége nem csorbult a balesetet követően. A felperes az egyezség megtámadásáról végérvényesen és visszavonhatatlanul lemondott, de a megtámadási okok alapjául szolgáló tényeket egyébként sem bizonyította.

A fellebbezés nem megalapozott.

A felperes a kirendelt szakértő véleményének tartalmi hiányosságai miatt, valamint a kárigénye alátámasztása érdekében tartotta szükségesnek további bizonyítás lefolytatását. Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a további szakértői bizonyításnak nem álltak fenn a Pp. 182. § (3) bekezdésében szabályozott feltételei. Nem merült fel ugyanis a felperes állapotára vonatkozó olyan orvosi adat, amely alkalmas lett volna arra, hogy a szakvélemény belátási képességre vonatkozó megállapításainak helyességét kétségessé tegye. Az egyezség akarathibára alapított megtámadása alapvetően a megtámadás kizártsága miatt a felperes értelmi szintjének megállapítására vezetett további bizonyítás esetén sem vezethetett volna eredményre. A kártérítés körében kötött egyezség sikertelen megtámadása folytán pedig a felperes ténylegesen bekövetkezett kárának bizonyítására sem volt szükség [Pp. 252. § (3) bekezdése].

Azt a felperes megalapozottan kifogásolta fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta vizsgálni a Ptk. 200. § (2) bekezdésének utolsó fordulatában szabályozott semmisségi ok fennállását. A Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében azonban nem volt akadálya annak, hogy az ítéltábla ebben a kérdésben is határozzon. Az indoklás hiányossága nem tette szükségessé a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az ítélet hatályon kívül helyezését, mert az érdemi döntéshez szükséges adatok rendelkezésre álltak [PK 206. szám]. Mindezekre figyelemmel az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú ítélet érdemben felülbírálható volt.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével és alapvetően annak indokaival is egyetértett. Utóbbiakat a fellebbezésben kifejtettek figyelemmel a következőkkel egészíti ki:

A felperes kárigénye érvényesítésének előfeltételét képezte az alperessel kötött kártérítési egyezségének sikeres megtámadása. Ehhez az érvénytelenség megállapításra irányuló külön kereseti kérelemre nem volt szükség, és a felperes illet az elsőfokú eljárás során - helyesen - nem is terjesztett elő. Fellebbezésében viszont a marasztalásra irányuló kereseti kérelme mellett már az egyezség részbeni érvénytelenségének a megállapítását is kérte. Ez azonban keresetváltoztatásnak minősült, melynek előterjesztését a Pp. 247. § (1) bekezdése nem tette lehetővé.

Az ítélkezési gyakorlat [BH2006. 47, BH2007. 46.] a Ptk. 240. § (3) bekezdése szerinti egyezséget bármilyen követelés esetén alkalmazható jogintézményként kezeli. Lehetővé teszi, hogy a felek ne csak szerződésből, hanem bármely más - például károkozás folytán keletkezett - jogviszonyukból eredő vitás kérdéseket rendezzék egyezséggel. A felperes azon az alapon vitatta az egyezség létrejöttét, hogy az alperes semmiféle engedményt nem tett, és kárának összege közöttük nem volt vitás.

A Ptk. 240. § (3) bekezdése kimondja, hogy egyezség esetén a felek a szerződésből eredő vitás vagy bizonytalan kérdéseket közös megegyezéssel úgy rendezik, hogy kölcsönösen engednek egymásnak.

A felperes kárbejelentése szerint a baleset során elszenvedett testi sérüléseivel összefüggésben keletkezett hátrányok kompenzálására kért 500.000 forint kártérítést. Az alperes ezzel szemben 500.000 forintot a nem vagyoni, valamint lejárt és jövőben felmerülő vagyoni kárainak egyösszegű megváltására vállalt megfizetni, úgy, hogy az a késedelmi kamatokat is magában foglalja. Egyezségi ajánlatában rögzítette továbbá, hogy a felperes egészségi állapotának a balesettel összefüggő esetleges változását bizonytalan kérdésnek tekinti.

A felperes alaptalanul hivatkozott a Ptk. 240. § (3) bekezdésében meghatározott tartalmi elemek hiányára. Az általa bejelentett, illetve az alperes által megtéríteni vállalt kár ugyanis azonos összegük ellenére sem volt teljesen megegyező. Tekintettel arra, hogy a felek között a károkozás folytán létrejött jogviszonyban kizárólag az alperesnek állt fenn a felperes irányában szolgáltatási (helytállási) kötelezettsége, pusztán az egymástól eltérően megítélt kár rendezése érdekében tett nyilatkozataik alapján a közöttük létrejött megállapodást az elsőfokú bíróság helyesen minősítette egyezségnek.

Helytállóan utalt az elsőfokú bíróság a Ptk. 240. § (4) bekezdésének a megtámadás jogát korlátozó rendelkezésére is. Az egyezség szerint ugyanis a felek a felperes egészségi állapotának lehetséges változására figyelemmel határozták meg a fizetendő kártérítés mértékét. A Ptk. 240. § (4) bekezdése pedig kizárja az egyezség megtámadását olyan körülményre vonatkozó tévedés miatt, melyet a felek az egyezség megkötésekor bizonytalanannak tartottak [EBH2007. 1689.].

Megjegyzi továbbá az ítéltábla, hogy egyezség esetén a törvény a visszerhes szerződésekhöz hasonló egyenértékűségi szabályt nem tartalmaz. A Kúria EBH2005. 1304. számon közzétett döntésében kimondta, hogy az egyezség a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő aránytalanságára hivatkozással nem támadható meg azon az alapon, hogy az egyik fél a másikhoz képest feltűnően nagy engedményt tett.

Az elmeorvos szakértőnek a felperes vizsgálatát és a rendelkezésre álló orvosi adatok értékelését követően adott véleménye szerint a felperes rendelkezett az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel. Ezért az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját is, hogy a Ptk. 17. § (2) bekezdése alapján nem állapítható meg a felperes jognyilatkozatainak semmissége.

A felperes helyesen hivatkozott arra, hogy a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisségi ok fennállása a megtámadási jogának megszűnésétől függetlenül vizsgálható. A szerződés jóerkölcsbe ütközésére vonatkozó érvelésével azonban az ítéltábla már nem értett egyet.

Az ítélezési gyakorlat szerint jóerkölcsbe ütközőnek az a szerződés minősül, amellyel elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat nyilvánvalóan sérti, és ezért azt az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek minősíti [BH2000. 260.]. A felek megállapodásának értékelése során ezért alapvető jelentőséggel bírt, hogy az, kár megtérítése érdekében kötött - az előzőekben részletezett fogalmi ismervékkal rendelkező - Ptk. 240. § (3) bekezdése szerinti egyezség volt. Létrejöttét a károsultnak a biztosító felhívására benyújtott, az elszenvedett sérelmeit részletező, az igényelt kártérítés összegét pontosan megjelölő kárigény-bejelentése előzte meg. Az erre megküldött egyezségi ajánlat egyértelműen tartalmazta, hogy annak aláírása esetén a felperes további kárigényt nem támaszthat. Az alperest a kárigény érvényesítésével kapcsolatosan sem a 2009. évi LXII. törvény alapján, sem a Ptk. 4. § (1) bekezdéséből következően nem terhelte további tájékoztatási kötelezettség. Nem volt bizonyított továbbá, hogy az alperes annak tudatában tette egyezségi ajánlatát, hogy a felperes egészségi állapota bizonyosan rosszabbodni fog. Az általa felkért orvosszakértő véleménye ugyanis ilyen megállapítást nem tartalmazott.

A felperes nem tette vitássá, hogy a megtámadási jogáról 2011. augusztus 1-jén írásban lemondott, nyilatkozatát azonban alaki okból - kettő helyett egy tanú alkalmazása miatt - támadta. A törvény szerint a Ptk. 236. § (4) bekezdése szerinti nyilatkozat tételéhez nem szükséges minősített okirati forma, ezért a felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az egyébként elismerten általa aláírt nyilatkozat a Ptk. 217. § (1) bekezdése szerint semmis.

Az egyezséget megerősítő nyilatkozat aláírásának körülményei csak abban az esetben bírtak volna jelentőséggel, amennyiben a felperes ezt a nyilatkozatát is támadja akarathiba miatt, a perben azonban ilyen igényt nem érvényesített. Az

egyezséget követően tett nyilatkozata alapján ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy megtámadási joga - értékaránytalanság, illetve tévedés-megtévesztés címén - a Ptk. 236. § (4) bekezdése szerint megszűnt.

Az ítélet tábla kiemeli, hogy a Ptk. 210. § (1) bekezdése szerint a tévedésnek ténybeli körülmény tekintetében kell megvalósulnia. A balesettel összefüggő egészségi állapot lehet ilyen, azonban a saját kárbejelentésének tartalmával szemben a felperes nem bizonyította, hogy maradványállapotát az egyezés aláírásakor még nem ismerte, vagy tévesen mérte fel. A biztosító teljes körű helytállási kötelezettségéről való tudomás hiánya ugyanakkor nem ténybeli, hanem jogi kérdésben való tévedést jelent. Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan utalt arra is, hogy a jogi kérdésben való tévedés címén való megtámadásnak nem álltak fenn a Ptk. 210. § (2) bekezdésében szabályozott feltételei.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét az ítélet tábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárásban kifejtett tevékenységével arányos, mérsékelt összegű másodfokú perköltségét megtéríteni. A feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes személyes költségmentességére figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2015. január 6.

Dr. Csóka István s. k.
a tanács elnöke, előadó

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s. k.
bíró

Dr. Molnár József s. k. bíró